

Estudis sobre la masia

Josep Danés i Torras

Materials per a l'estudi de la masia

Edició a càrrec de Jeroni Moner i Joaquim M. Puigvert
Universitat de Girona,
Girona, 2010.

El llibre aplega els estudis de Josep Danés sobre l'arquitectura de la masia, que el van convertir en el màxim estudiós d'aquest tema a la Catalunya noucentista. El nucli d'aquests materials és un treball juvenil de 1914, que rebé el primer premi en un concurs d'arquitectura convocat pel Centre Excursionista de Catalunya. Es tracta d'un estudi de les masies de la secció septentrional de la comarca d'Olot. S'han trobat d'altres materials inèdits que probablement Josep Danés va redactar en ocasió de l'exposició sobre la masia que va tenir lloc el 1933 a Barcelona als locals de l'Institut Agrari Català de Sant Isidre. Aquests textos formaven, segons els editors, un dels vuit llibres que havia de publicar la Fundació Patxot. El projecte va quedar estroncat per la guerra civil, i la «Biblioteca d'Història Rural» de la Universitat de Lleida es proposa la publicació de la col·lecció completa. Els editors fan una introducció en la qual expliquen el sentit d'aquesta edició i a continuació reproduïen els textos de l'arquitecte Josep Danés. L'autor té un interès molt principal a distingir la masia de la casa rural, que n'és el precedent. La masia es caracteritza bàsicament perquè està formada per tres cossos, un més ample que els altres dos, i un pis baix i un altre superior. Encara que és una estructura tan característica, n'hi ha múltiples combinacions: si tenen una galeria o més, torre..., també segons la teulada. Danés estudia el desigual repartiment de les masies clàssiques pel país, depenent de l'orografia i del clima. Igualment es deté en alguns detalls com ara les finestres: les espitlleres, les geminades romàni-

ques i els balcons i assecadors de fusta. Per acabar, dedica dos capítols a temes una mica tangencials: la llar de la masia catalana i el caràcter dels pagesos i com queda reflectit a la masia.– G.O. de L.B.

L'homenot Raimon Noguera

Agustí Pons

El notari Raimon Noguera i el llegat de Picasso, Miró i Pau Casals

Edicions 62, Barcelona, 2011.

Agustí Pons s'ha anat especialitzant en la publicació de biografies, documentades i alhora llegendàries i assequibles per a un gran públic, de personatges destacats del nostre món cultural. Ara, com a volum 82 de la sèrie de «Biografies i memòries» d'Edicions 62 ens aproxima, en unes dues-centes cinquanta pàgines, a la figura suggestiva del notari Noguera (Barcelona, 1897-1990), un home dotat d'una personalitat forta, que va intervenir en un munt de temes de la Catalunya contemporània i que va viure de prop la Segona República, la guerra civil i el franquisme. Destaquen per dret propi en aquesta trajectòria la relació amb el Col·legi de Notaris –i la important contribució per a valorar-ne l'arxiu, essencial per a la història de Catalunya–, el salvament del patrimoni d'aquest Col·legi el 1936 –quan els anarquistes volien cremar uns documents que atribuïen als burgesos–, el contacte amb Montserrat –sobretot pel que fa al plet sobre la propietat de la muntanya, que va enfrontar l'abat Escarré i l'arquebisbe Modrego–, la creació del Museu Picasso, de la Fundació Miró i de la Fundació Pau Casals –que van exigir tot el *savoir faire* de què Noguera era capaç– i l'aportació a la renovació de l'Institut d'Estudis Catalans, del qual Noguera fou membre numerari (intervingué especialment en la redacció dels nous estatuts de la corporació i en la recuperació de la Biblioteca de Catalunya). Tot

plegat, unit a la vida professional i social del notari Noguera i a la seva obra investigadora, ens dóna una bona idea de l'interès d'aquesta obra. D'altra banda, Juan-José López Burniol, al pròleg, ens parla de la Fundació Noguera, que ha permès de tirar endavant una pila d'iniciatives poc o molt relacionades amb el món dels notaris, d'una importància extraordinària per al coneixement de la història medieval i moderna de Catalunya, i que té un «apèndix» important en el fons Noguera de l'Institut d'Estudis Catalans, dedicat igualment a la recerca humanística.– B.B.

El Partit Socialista Unificat de Catalunya i el franquisme

Carme Molinero i Pere Ysàs

Els anys del PSUC. El partit de l'antifranquisme (1956-1981)

L'Avenç, Barcelona, 2010.

Carme Molinero i Pere Ysàs, catedràtics d'història contemporània de la Universitat Autònoma de Barcelona, són ben coneguts per les múltiples recerques que han dut a terme sobre la història social i política de l'època franquista i de la transició de la dictadura a la democràcia. Aquest nou volum, que ha obtingut el premi Crítica «Serra d'Or» 2011, és una bona mostra del seu coneixement d'aquests períodes i de l'agilitat expositiva que els caracteritza, que no exclou de cap manera una erudició remarcable i una utilització exhaustiva de les fonts disponibles, incloent-hi, com és lògic, la història oral. Els autors mateixos ens fan saber que no es proposen d'oferir-hi una història del PSUC que n'expliqui la trajectòria exhaustiva des dels anys que van del seu primer Congrés (1956) fins al cinquè, celebrat el 1981, sinó que volen «estudiar els factors que permeten comprendre el paper que va arribar a tenir el partit dels comunistes de Catalunya –amb la seva relació singular amb el PCE– en la so-

cietat catalana durant els anys seixanta i setanta del segle XX, quan va esdevenir la principal formació política antifeixista, i com va exercir-lo». L'obra s'estructura en dues parts. «La primera, amb una cronologia més extensa, s'ocupa del segon vintenni de la dictadura franquista i correspon a l'etapa durant la qual el PSUC, a través de l'activisme dels seus militants, va contribuir decisivament a l'articulació de les xarxes més dinàmiques de la societat, fins assolir, als anys setanta, un paper fonamental en la vida sociopolítica catalana.» La segona tracta d'un període molt més breu, en el qual el partit va intervenir en els canvis polítics del final de la dictadura de Franco i en la qual a poc a poc va anar perdent el protagonisme dels anys anteriors, fins al punt d'arribar a autodestruir-se. Els lectors atents trobaran informacions i comentaris molt valuosos al llarg de les gairebé quatre-centes pàgines del llibre, atent al context sociopolític dels diversos moments analitzats. Hi trobem, per exemple, la reivindicació de la «reconciliació nacional» i la superació de la guerra civil, propugnades alhora per Santiago Carrillo i per Josep Benet, que no fou militant del PSUC, però que hi col·laborà activament, o bé la bona relació del PSUC amb sectors importants de l'Església catalana –sovint massa oblidada–, que arribà fins a la constitució del grup Cristians pel Socialisme, o la gran incidència del PSUC –del «Partit», com es deia en aquells moments– en el món intel·lectual, a la Universitat o al món obrer. Un índex de noms final mostra amb facilitat la gran quantitat de persones esmentades al llarg del llibre.– F.A.